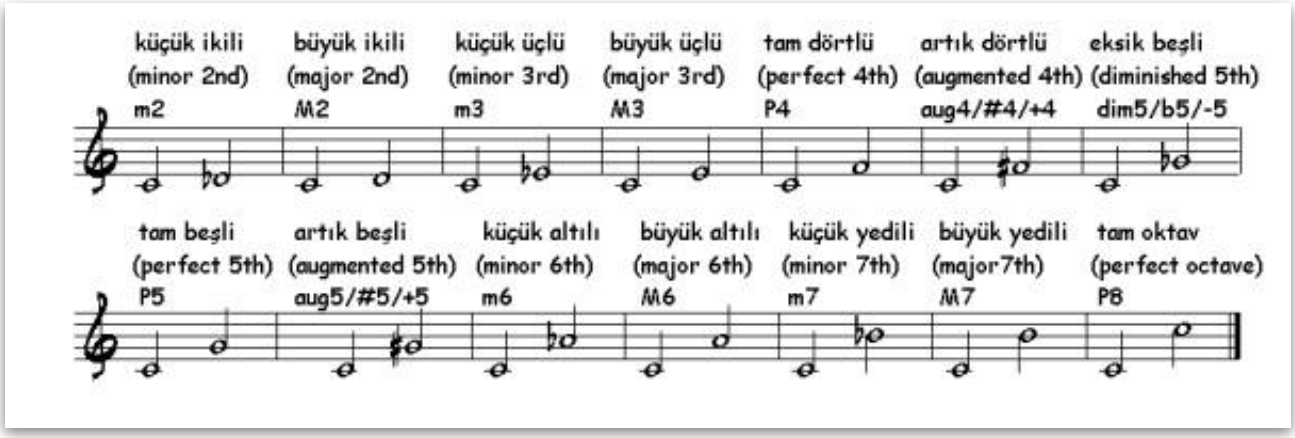UYARI: CSE (Caz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak, ve en önemlisi DUYMAMAK; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entellektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen her şeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip DUYULMASI gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, caz tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

Önce sessizlik vardır. (Klüp ya da konser salonundaki cep telefonu cırlamalarını ve hararetli konuşmaları saymazsak.) Sessizlik konusunda şöyle bir şey yazılabilir: …. …….. … ……..

Sonra tek bir nota çalınır. Bu tek notacığımız -çalınan aletin ne olduğuna da bağlı olarak- içinde doğuşkan adı verilen farklı küçük başka notacıklar da barındırmaktadır aslında, ama yine de tek bir nota olarak duyulur. Bu tek nota tekrarlanırsa, insanın adlandıramadığı şeyler karşısındaki korunma içgüdüsü ortaya çıkarak, onu zamanla ilişkilendirip, yerine göre anlamlı-anlamsız bir RİTM olarak algılar ve de rahatlar. Evet bu tek notayla ritm çalınabilir, "one note samba"nın herhangi bir A'sı da çalınabilir, ama müzisyenimiz dünyamızın müzikal gerekliliklerini yerine getirip melodi/ armoniyi örebilmek için bir ikinci nota çalacaktır (davulcu, perküsyoncu olsa bile). Veee işte bu noktada sıkıcı dersimizin ilk konusu olan ARALIK'lar (intervals- müzik öğrenme dili genelde İngilizce olduğundan bilmekte zarar olmayabilir diye bazı terimleri İngilizce de yazıcağız maalesef) ortaya çıkacaktır. Peki nedir ARALIK? Kısaca "iki nota arasındaki uzaklık"tır. Bunlar, atomların tüm maddenin yapı taşı oldukları gibi, tüm armoni ve melodinin yapı taşıdırlar (öfff). Dolayısıyla her teori kitabının ilk konusudurlar ve bizim de ilk dersimizin konusu olmaktan kaçamadılar. Bir oktavın 12'ye bölündüğü Batı Müziği'nde bunlar:

Eee, şimdi ne yapcez? Bunları önce yukarıda yazıldıkları üzere do tabanlı olarak çalacağız ve kafamızda duyabilmek için mutlaka söyleyeceğiz. Sonra da aynı işi 12 tondan yapacağız (Bu her çalışmayı 12 tondan yapma işi her kitapta yazılır ve asla yapılmaz, yaş ilerledikçe bazı tonlarda –Fa #, Re b vs.- ne kadar güdük kalınıldığı hüsranla fark edilip dizler özenle dövülür.)
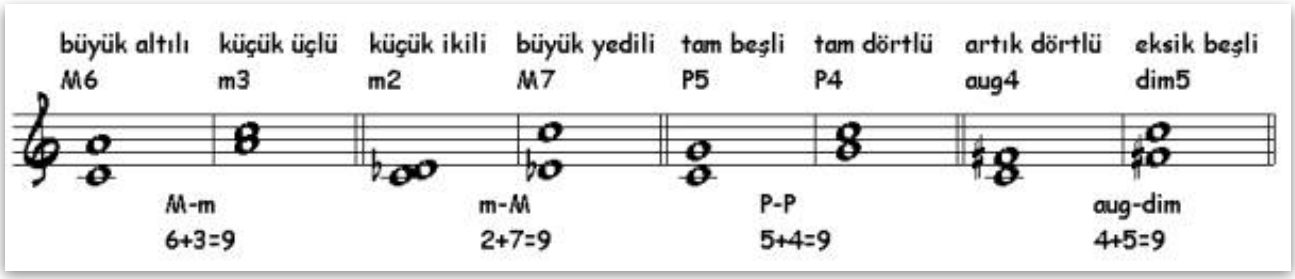
Gitar/bas dersi verirken sıkça karşılaştığım şaşırtıcı bir durum, yıllardır çalan bazı öğrencilere bile "bana bir küçük yedili aralık çalar mısın (seven kalpler için)" dediğimde, yüzüme sanki "400 metronomda re#'den Giant Steps çalar mısın (taşikardik kalpler için)" demişim gibi bakmaları olmuştu.

Sevgili gitarcı/basçı arkadaşlar, her bir aralığın aletlerindeki değişik oktavlarda 5-6 çalınış biçimini merak edip de kafa yorarlar belki de- tabi eğer hala bilmiyorlarsa ve müziği bu şekilde öğrenmek istiyorlarsa.
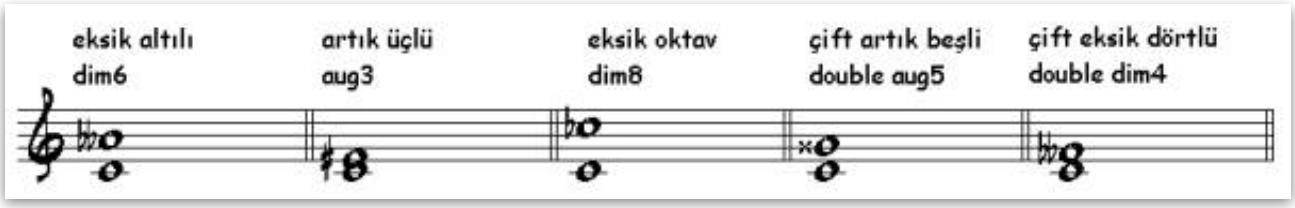
Şimdi gelelim aralıkları kolayca akılda tutabilmenin kolay yoluna: Bir yöntem olarak her bir aralığın inici ve çıkıcı formlarıyla başlayan parçaların listesini yapıp bir sağlama tahtası olarak kullanabiliriz. Aşağıdaki tablo caz standartlarından oluşuyor, parçaları bilmiyorsanız: 1- "aaa, ne güzel bir bahane oldu, bari şu parçaları da öğreneyim hazır ilk aralıklarının ne olduklarını öğrenmişken" diyebilirsiniz. 2- kendi iyi bildiğiniz parçalardan (marş, pop, arabesk farketmez bu amaç için) bir liste yapabilirsiniz. Ben bir iki Türkçe parçayı fikir vermek için listeye ekledim. Neyse işte liste:

Aralık	Çıkıcı (ascending)	İnici (descending)
m2	Blue Monk, Bastın Faka Bastın	Stella by Starlight
M2	Four	Tune-up
m3	Confirmation	Groovin' High
M3	Rhythm-a-ning, Yine Bir Gülnihal	Giant Steps
P4	Bemsha Swing, İstiklal Marşı (Türk)	Softly as in a Morning Sunrise
Aug4/ dim5	Isotope, Maria	Blue Seven
P5	Bag's Groove, Ilgaz (Anadolu'nun..)	Have You Met Miss Jones
m6	Black Orpheus	Love Story
M6	Misterioso	All Blues (2.-3. notalar arası)
m7	Aisha (2. ölçü sonu)	Watermelon Man
M7	Invitation (2.-3. notalar arası)	I Love You
oktav	Blue Bossa	Cantaloupe Island

Efendim sıra geldi aralıkların çevrimlerine, çevrim ne demek, alttaki notayı tutup bir oktav üste koymak ya da üstteki notayı tutup bir oktav alta koymak demek. Bu işin sayısız faydalarından bir ikisini sayacak olursak; yukarı doğru M7 düşünene kadar aşağı doğru m2 düşünebiliriz ("Do"nun yukarı doğru M7'lisi "Si", aşağı doğru m2'si de "Si" şeklinde) – bu arada müzikte "yukarı" tiz, "aşağı" pestir-, aralıklar konusundan kurtulduğumuzda başımıza musallat olacak olan akorlar konusunda çok işimize yarayabilir vs vs. Bir aralığı çevirdiğimizde ilginç standart davranışlar sergilediklerini gözlemleriz: 1- m aralık M, M aralık m olur 2- P aralık P kalır 3- Aug aralık dim, dim aralık aug olur 4- özgün ile çevrilmiş iki aralığın toplamı 9 olur. Bu kendi içinde tutarlı davranışları aşağıda inceleyelim:

Aralıklarımız bazen koşulların zorlamasıyla aşağıdaki gibi sapkın davranışlar da gösterebilmektedirler- ki bunlar bir caz müzisyeninin her gün karşılaşacağı durumlar değildir. Yine de denk gelirseniz paniğe kapılıp 155'i aramayın diye yazıyorum. Bunları şimdilik görmezlikten gelip, karşılaşana dek yok sayabilirsiniz:

Yukardaki örnekteki, söz gelimi, la çift bemol'ün aslında duyuluş olarak sol'den farkı yoktur, ama derinlemesine girip de kafa karıştırmak istemediğim bazı durumlarda, böyle yazılması gerekebilmektedir.
Neyse benim şimdi oturup, "tüm bunları unutarak çalma" alıştırması yapmam lazım. Bana caz yapmayın. (Güzel Türkçemiz-1)
Aralık'ta aralıkları yazdım, Şubat'ta Schubert'leri yazıcam gibi korkunç bir espiri daha yaparak olay mahallinden uzaklaşıyorum ben…